

INHOUD

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER HENNY HOUBEN	2
WIE ZIJN WIJ	4
DE JONGE SENIOR	10
OPKOMEN VOOR DE BELANGEN VAN SENIOREN	16
NAAR BUITEN MET DE KBO	22
WE ZIJN ER VOOR ELKAAR	26
RESULTATEN, BESTUUR, UNIECOMMISSIES, LEDENAANTALLEN	34
INTERVIEWS	
JAN SLAGTER	8
JET BUSSEMAKER	14
LOUIS FRANKENHUIS	20
HERMAN VAN GULIK	24
MAARTEN HENDRIKS	32
BIJLAGE	
FINANCIËLE KERNCIJFERS	

WELKOM THUIS

VOORWOORD

'Ik ben een echt
verenigingsdier.'

DE EERSTE KEER dat ik bij een plaatselijke KBO-afdeling kwam, voelde ik mij meteen thuis. Ik kom uit een redelijk traditioneel Brabants gezin. Ik ben een echt verenigingsdier. Als kind was ik al lid van de scouting. Ik begon als kabouter, groeide door als padvinder, en rolde na de padvinderij als vanzelfsprekend in de politiek. Het is prettig deel uit te maken van een club. Dat past bij mij.

Als burgemeester van Eersel had ik regelmatig te maken met de KBO-afdeling die lokaal sterk verankerd is. De KBO gaf me altijd al een warm thuisgevoel: al die vrijwilligers die zich belangeloos inzetten voor elkaar. Ik was net een week gestopt als burgemeester, toen ze me vroegen als voorzitter van de Unie KBO. Ik heb geen moment gearzeld. De KBO is voor mij een brede maatschappelijke beweging waarbinnen mensen voor elkaar opkomen. En of het nou plaatselijk, provinciaal of landelijk is: door de KBO ontstaat beweging. Mensen worden gestimuleerd dingen te ondernemen met elkaar. De KBO brengt mensen samen en dat is in deze tijd van individualisering een kostbaar goed.

De tijd staat echter niet stil, ook niet voor ons. We hebben een lange traditie als organisatie die geen geldzorgen kent. We werden altijd gesubsidieerd door het rijk en ontvingen de bijdragen van onze leden, die vanzelf groeiden in aantal. De overheid trekt zich echter terug en laat het aan de

organisaties over om zelf activiteiten te ontplooiën om de benodigde gelden binnen te halen. Dat betekent dat we niet achterover kunnen leunen. We moeten anders werken, anders denken, meer naar buiten toe en meer de samenwerking zoeken. Senioren zijn een interessante maatschappelijke groep geworden, ook in economisch opzicht. De kansen die er liggen, moet we benutten. En we moeten ervoor zorgen dat we blijven groeien. Dat is niet meer zo vanzelfsprekend als het altijd was. De wensen en behoeften van ouderen zijn veranderd en de verschillen tussen meerdere generaties senioren is groter dan ooit. Vergeet niet dat we maar liefst drie generaties moeten bedienen: onze doelgroep loopt van 50 tot over de 100 jaar, dat beslaat ruim een halve eeuw! dus moeten we nadenken hoe we al die verschillende mensen van dienst kunnen zijn. Dat betekent dat we moeten veranderen: in onze activiteiten, onze dienstverlening en dus ook in de structuur van onze organisatie.

We zijn dus volop in beweging. Dat betekent echter niet dat we onze basis loslaten. Onze zorg voor elkaar, dat gevoel, dat thuisgevoel, dat KBO-gevoel, willen we vasthouden. Het fundament, gebaseerd op onze christelijke levensvisie blijft, de ramen gaan open.

HENNY HOUBEN

voorzitter Unie KBO

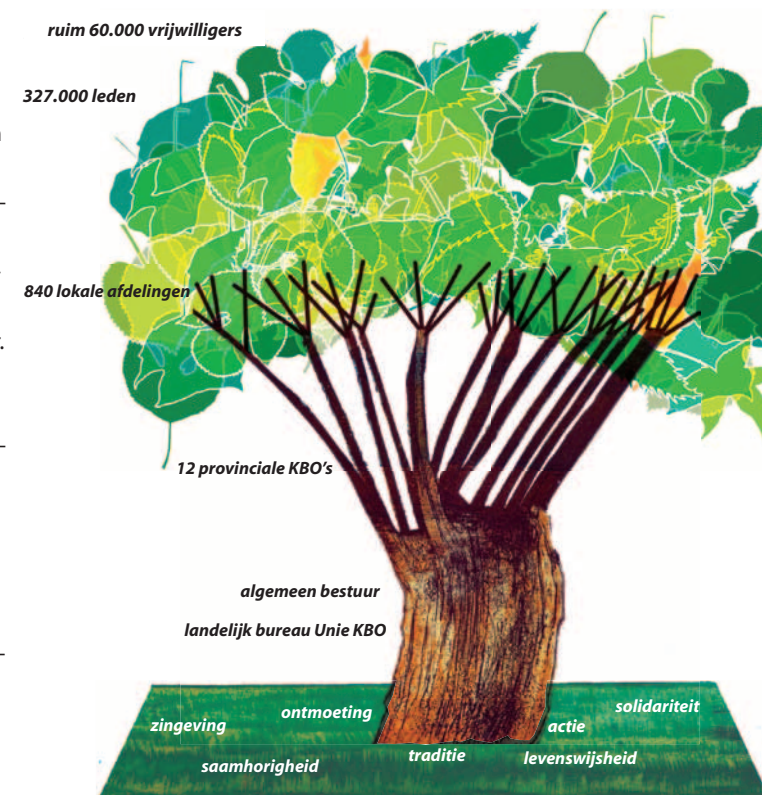
WIE ZIJN WIJ

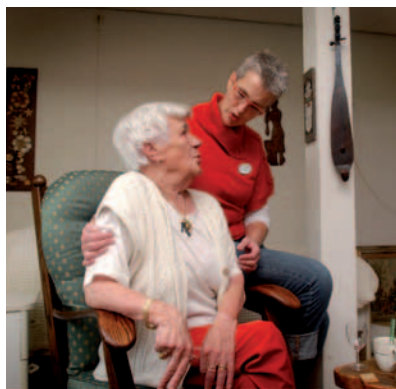
'MEN KAN NIET TWEEMAAL IN DEZELFDE RIVIER STAPPEN, WANT HET IS STEEDS WEER VERS WATER DAT U TEGEMOET STROOMT.' Heraclitus

WIE ZIJN WIJ De Unie KBO is met 327.000 leden de grootste seniorenorganisatie van Nederland. Ons belangrijkste doel is voorwaarden te scheppen zodat senioren volwaardig en zelfbewust aan de samenleving kunnen deelnemen. Het ledental maakt de KBO tot een serieuze gesprekspartner zowel voor de landelijke als lokale en provinciale overheden, waardoor we de belangen van senioren op alle niveaus goed kunnen behartigen.

Duizenden vrijwilligers dragen de organisatie en zetten zich in voor 'hun' KBO. In totaal zijn er ruim 840 afdelingen, verspreid over heel Nederland. Leden ontmoeten (nieuwe) mensen via hun afdeling en kunnen meedoen aan allerlei activiteiten en cursussen. Van fietstochten tot tai chi, van klaverjasclubs tot gezamenlijke reizen, van politieke debatten tot het bezoeken van musea en theater. Voor elk wat wils.

De lokale afdelingen worden gesteund en aangestuurd door de twalf provinciale KBO's. De voorzitters van de twalf provinciale KBO's vormen samen het algemeen bestuur van de Unie KBO. De provinciale KBO's worden op hun beurt weer gefaciliteerd door het landelijk bureau van de Unie KBO in 's-Hertogenbosch. Het bureau behartigt de landelijke belangen, lobbyt in Den Haag, werkt samen met strategische partners, zorgt voor de profilering in demedia en voor kruisbestuiving tussen afdelingen.

WIJ KOMEN OP VOOR DE KWETSBARE OUDEREN. SAMEN ZIJN WE STERK.

ALLES VERANDERT Heraclitus zei het al: 'panta rhei': alles stroomt. Alles in deze wereld is steeds in verandering. En een organisatie als de Unie KBO, die zo diep geworteld is in de maatschappij, kan daarom ook niet anders dan voortdurend in beweging zijn.

De belangrijkste verandering op het moment, is onze doelgroep: de nieuwe generatie ouderen - de babyboomers, geboren tussen 1949 en 1959 - verschilt enorm met de generaties ervoor. De Unie KBO moet deze groep jonge senioren aan zich zien

LEDENAANTALLEN 2009

PROVINCIE	LEDEN	AFDELINGEN
GRONINGEN	1.615	9
FRIESLAND	2.757	16
DRENTHE	1.991	10
OVERIJSEL	16.836	42
FLEVOLAND	2.091	4
GELDERLAND	35.700	101
UTRECHT	11.335	19
N HOLLAND	35.772	79
Z HOLLAND	40.116	58
ZEELAND	6.909	33
BRABANT	132.749	317
LIMBURG	39.233	151
	327.104	839

te binden, zonder te vervreemden van de vertrouwde, wat oudere leden. De jonge senioren zijn niet alleen onze leden voor de toekomst, maar ook onze vrijwilligers voor morgen. Gelukkig slagen steeds meer KBO-afdelingen erin op succesvolle wijze contact te maken met de 50-plussers.

Ook de rol van de overheid is niet meer hetzelfde. Kon de Unie KBO in het verleden rekenen op een vaste subsidiestroom, wordt deze de komende jaren gereduceerd en slechts ten dele vervangen door projectsubsidies. Dat vraagt om een veranderde houding. Daarom treedt de Unie KBO veel meer naar buiten toe, gaan we actief op zoek naar nieuwe kansen, nieuwe financieringsbronnen en partners waarmee we kunnen samenwerken.

HET GOEDE BLIJFT Sommige dingen veranderen nooit. Dat willen we ook niet, want de leden zijn erg tevreden over de KBO, zo blijkt uit onderzoek. De KBO wordt door onze leden op handen gedragen. Onze organisatie is gebouwd op onderlinge solidariteit. De leden ontmoeten elkaar, hebben steun aan elkaar, maken gebruik van kennis en ervaring, geven inzicht in het eigen kunnen en komen op voor elkaars belangen en voor de belangen van kwetsbare ouderen. Dat mag nooit veranderen.

Wat ook blijft, is de zoektocht naar spiritualiteit: de KBO is en blijft een plek waar mensen terecht kunnen met vragen over zingeving of met persoonlijke levensvragen. Leden hechten ook aan ondersteuning van het landelijk bureau, aan hun ledenmagazine Nestor, en aan de vele voordelen die ze kunnen krijgen met hun ledenpas en het ledenvoordeelconcept 15-Plus.

Wat ook nooit mag veranderen is de rol van belangenbehartiger die de Unie KBO op zich neemt. Gepensioneerden kunnen niet meer staken, de stem van ouderen is vaak te zwak om goed gehoord te worden. De enige manier om met de vuist op tafel te slaan, is door het bundelen van krachten. En dat lijkt de komende jaren alleen maar belangrijker te worden.

WAT OOK HOOGNODIG MOET VERANDEREN: HET IMAGO VAN SENIOREN. DE MEESTE SENIOREN, OOK OUDE SENIOREN, ZIJN NOG STEEDS ERG VITAAL EN PARTICIPEREN OP ALLE MOGELIJKE MANIEREN IN DE MAATSCHAPPIJ: MET BETAALD WERK, VRIJWILLIGERSWERK, MANTELZORG OF ZORG VOOR DE KLEINKINDEREN. ZE ZIJN VOOR ONZE SAMENLEVING VAN GROOT ECONOMISCH EN SOCIAAL BELANG. HET WORDT TIJD DAT DAT VEEL BREDER GEZIEN EN ERKEND WORDT.

JAN SLAGTER, DIRECTEUR OMROEP MAX:

'VISSEN IN DEZELFDE VIJVER'

Omroep MAX en de Unie KBO vissen voor een deel in dezelfde vijver. Beide organisaties richten zich op senioren. Maar wanneer ben je precies senior? Als je vijftig bent? Zestig? Of behoort je al tot die groep op je vijftigste? En hoe slaag je erin om deze brede doelgroep te interesseren en aan je te binden? Jan Slagter, oprichter en directeur van Omroep MAX, heeft er een eigen kijk op.

'Breng eerst de generaties in kaart', adviseert Slagter. Bij Omroep MAX is de doelgroep in drie groepen onderverdeeld. Een vooroorlogse groep, geboren tussen 1915 en 1929, een stille groep, geboren tussen 1930 en 1945 en de babyboomers die tussen 1949 en 1959 het levenslicht zagen. 'Er zijn overeenkomsten, maar ook belangrijke verschillen. Zo denkt de vooroorlogse groep in plichten, de babyboomers in rechten. De twee oudste groepen zijn gepensioneerd, terwijl de jongste groep nog hartstikke actief is op de arbeidsmarkt. Die leefwerelden staan soms haaks op elkaar.'

SEXY Alle groepen vergen daarom een aparte benadering, vindt Slagter. 'Spreek ze niet aan op leeftijd maar op leefwereld. Mij zou je triggeren met een documentaire over The Beatles. Dat zou

toch ook niet misstaan op de cover van Nestor? Of met een documentaire over gezond ouder worden. Maar dan niet de kommer en kwel maar een positief verhaal. De naam 'ouderenbond' helpt niet om jonge senioren te interesseren. Wij hebben om die reden ook niet gekozen voor 'ouderenomroep', maar voor een korte en krachtige merknaam met een fris logo. Als je vijftig bent en zegt: ik ben even naar de ouderenbond, is dat niet sexy. Als je zeventig bent en zegt: ik ga morgen naar de vijftigplusbeurs, dan wel. Snap je?'

BABYBOOMER BINDEN 'Wil je de babyboomer aan je binden maar heb je een stoffig imago? Dan moet je dat imago afstoffen. Zonder overigens je trouwe achterban te verloochenen, want dat zijn de mensen aan wie je het succes te danken hebt. Maar sta nooit te lang stil bij je succes. Maak je organisatie toekomstbestendig. Je moet durven denken: de mensen die nu vijftwintig zijn, zijn in 2040 lid van onze organisatie. Daar moet je naartoe werken. Wellicht door een nieuwe poot op te zetten die zich richt op de babyboomer. Zodat je met een uitgebalanceerde mix en een evenwichtig aanbod de belangen kunt behartigen van alle afzonderlijke doelgroepen en de ANWB kunt zijn van alle vijftigplussers.'

GEWAAGD 'Een dergelijke ingreep lijkt gewaagd en ik heb misschien makkelijk praten omdat MAX niet voortkomt uit de verzuijing en we geen geschiedenis hebben', gaat Slagter

verder. 'Maar je zult moeten meeveranderen. Niet verjongen, maar verbreden. En dat moet je goed uitleggen aan je achterban. Zorg dat het een natuurlijk proces is, maar laat het ook weer niet te traag verlopen. En laat de verandering radicaal zien. Zorg dat ook de vormgeving in al je uitingen aansluit bij de verandering die je voor ogen hebt. Wat straalt je uit? Wat laat je zien? Zoek ambassadeurs. Neem Charles Groenhuijsen, Philip Freriks, ik doe maar een greep. Vraag of ze het gezicht van je organisatie willen worden. Hoe dan ook, vernieuwing zorgt voor een vitalisering van je organisatie. Het maakt ouderen jeugdiger als ze jonge mensen om zich heen zien. Senioren krijgen daar een positiever zelfbeeld van. Verandering geeft een extra impuls voor nieuwe verbondenheid.'

In 2009 organiseerde de Unie KBO een expertmeeting over de toekomstige rol van de seniorenorganisatie. Jan Slagter was één van de deskundigen

JAN SLAGTER (56) IS OPRICHTER, DIRECTEUR EN VOORZITTER VAN OMROEP MAX. SINDS HET ONTSTAAN VAN DE OMROEP IN 2004 STEEG HET LEDENAANTAL VAN 62.000 NAAR RUIM 240.000. MAX IS HIERMEE DE SNELSTGROEIENDE PUBLIEKE OMROEP.

'Imago afstoffen zonder achterban te verloochenen'

DE JONGE SENIOR

'ELKE NIEUWE GENERATIE STAAT OP DE SCHOUDERS VAN DE VORIGE, EN WERKT VERDER MET WAT EERDERE GENERATIES HEBBEN VOORT-GBRACHT.'

DAAROM KBO! Wat verwachten jonge senioren van de KBO? Wat voor activiteiten willen zij liever niet of juist wel? Om daar achter te komen organiseerde de Unie KBO samen met de KBO Overijssel en Gelderland twee bijeenkomsten voor jonge leden. Tijdens deze dagen wordt op een afwisselende manier de veelzijdigheid van de KBO getoond. Veel jonge senioren waren verast over de vernieuwende activiteiten en lieten weten dat zij juist op zoek zijn naar activiteiten waarbij zij zichzelf kunnen ontwikkelen.

DÉ OUDERE BESTAAT NIET Dat wisten we al langer. De groeiende groep mensen die onder de kop 'senioren' gevangen wordt, varieert in leeftijd van 50 tot 100 jaar en omvat dus een halve eeuw. Het aantal senioren neemt ook toe: in 2040 bestaat ruim 45% van de bevolking uit 50-plussers. Een groot deel is afkomstig uit de protestgeneratie. Deze nieuwe groep senioren heeft een andere mentaliteit dan de huidige senioren en zal straks aan de ouderen in de samenleving een ander 'imago' geven.

Volgens de socioloog Prof. Dr. H. Becker worden generaties gevormd door een opmerkelijk moment in de geschiedenis. De senioren die we tot nu toe kenden, behoren tot de vooroorlogse generatie of de stille generatie. Beide generaties hebben de Tweede Wereldoorlog meegemaakt. De jonge 50-plussers van nu worden gevormd door de protestgeneratie, ook wel de 'babyboomers' genoemd. Dat maakt de nieuwe generatie jonge ouderen significant anders dan voorgaande generaties. Ook de diversiteit binnen de generatie zelf is groot. De snelle aanwas van deze vitale en veranderingsgewende pensionado's zorgt voor een soort lente van de ouderdom. Die zal daarna echter omslaan in een soort herfst wanneer deze omvangrijke nieuwe groep hoogbejaard en minder vitaal is geworden.

EXPERT MEETING Wat willen senioren nu en in de toekomst? En hoe kunnen wij als grootste seniorenorganisatie van Nederland hier het beste op inspelen? De Unie KBO heeft in 2009 uitgebreid onderzoek gedaan naar het antwoord op deze vraag. Er zijn denktanksessies geweest met de projectgroepen, rondetafeldiscussies met bestuursleden en de voorzitters van de Unieadviescommissies, en een groot-schalig kwantitatief onderzoek onder leden en niet-leden. >>

WAT WILLEN SENIOREN NU EN IN DE TOEKOMST? EN HOE KUNNEN WIJ ALS GROOTSTE SENIORENORGANISATIE VAN NEDERLAND HIER HET BESTE OP INSPELEN? DE UNIE KBO HEEFT IN 2009 UITGEBREID ONDERZOEK GEDAAN NAAR HET ANTWOORD OP DEZE VRAAG.

OP 15 JUNI 2009 ORGANISEERDE DE UNIE KBO IN UTRECHT EEN EXPERT-MEETING OVER DE VRAAG HOE DE UNIE KBO ZICH ZOU MOETEN PROFILEREN. ONDER LEIDING VAN PROF. DR. J.D.P. KASPER, WETENSCHAPPELIJK DIRECTEUR EN HOOGLEERAAR UNIVERSITEIT MAASTRICHT BUSINESS SCHOOL SPRAKEN DESKUNDIGEN OVER HOE JE SENIOREN HET BESTE KUNT BENADEREN EN OVER DE STRATEGISCHE MARKETINGVISIE VAN ONZE ORGANISATIE. DE DESKUNDIGEN KWAMEN UIT ZEER DIVERSE BRANCHES, ZOALS BIJVOORBEELD MEDIA (PLUS MAGAZINE), SPORT (NOC*NSF), MEDIA (OMROEP MAX), REIZEN (OAD), ZORG (ACHMEA) EN WONEN (TCN EN WOONZORG NEDERLAND). WAT OP BASIS VAN AL DIT ONDERZOEK EN DEZE VERKENNING DE STRATEGISCHE MARKETINGVISIE VAN DE UNIE KBO WORDT, VOLGT IN 2010.

De Unie KBO was één van de partners van de Senior Games

SPORT EN BEWEGING Bewegen is gezond: het voorkomt ziekten, houdt de geest fit en brengt mensen bij elkaar. De ouderen van nu zijn jonger en vitaler dan voorheen en ze zijn gewend meer te sporten en te bewegen dan de oudere generaties. De Unie KBO wil dit 'sportief kapitaal' van de babyboomers omzetten in een blijvend actieve leefstijl. Want overgewicht is juist voor deze generatie een groot gevaar. En we willen speciale aandacht voor de kwetsbare ouderen, die door sport en bewegen veel winst kunnen behalen. Uitgangspunt moet zijn dat sport en bewegen zoveel mogelijk geïntegreerd zijn in het dagelijks leven. Eigenlijk moeten ouderen er als het ware geen moeite voor hoeven doen. In de buurt met de mensen die je kent. KBO-afdelingen doen veel aan sport en bewegen, zoals Nordic Walking, wandel- en fietstochten, koersbal en tai chi. De Unie KBO participeert ook in Fit for Life Nederland (een breed samenwerkingsverband met onder andere NOC*NSF en diverse sportbonden) om de participatie van ouderen bij sport en bewegen te verhogen.

VITALITEIT Het beeld van ouderen is vaak niet terecht. De meesten zijn nog erg vitaal en staan volop in het leven. Vandaar dat de Unie KBO zich ook steeds vaker presenteert als een vitale, energieke organisatie. Dat blijkt bijvoorbeeld door onze prominente rol bij de Senior Games, een multi-sportevenement voor sporters vanaf 50 jaar, die in 2009 in Zeeland gehouden werden. Het ledenmagazine Nestor heeft duidelijk stof afgeblazen en zet een meer eigentijdse, frisse koers in. Op de 50PlusBeurs in de Jaarbeurs Utrecht was de Unie KBO prominent aanwezig met een Vitaliteitsplein.

RUIM 13.000 LEDEN BEZOCHTEN DE BEURS, 200 VITALE KBO-ERS OPENDEN DE BEURS DOOR NA EEN STARTSCHOT VAN ERICA TERPSTRA MEE TE DOEN MET EEN WII-FIT WORKSHOP.

Het Vitaliteitsplein was een initiatief van de Unie KBO, gerealiseerd in samenwerking met meerdere organisaties en partners.

200 KBO'ers openen de 50PlusBeurs

OUD-STAATSSECRETARIS JET BUSSEMAKER:

‘EEN GOEDE ACTIE KAN EEN VERSCHIL MAKEN’

Het staat haar nog helder voor de geest en ze denkt er met plezier aan terug: de groep “zusters” die op hun Solexen naar het Binnenhof kwamen. ‘Een prima actie die je een steun in de rug geeft’, zegt oud-staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport Jet Bussemaker. De Unie KBO prees de bewindsvrouw voor haar initiatief om de wijkzuster weer terug te krijgen en pleitte er tegelijkertijd voor om dit landelijk te doen, niet alleen in de Vogelaarwijken. Hebben de op Den Haag gerichte acties van de Unie KBO zin?

Belangen behartigen van senioren kan op vele manieren. De politieke besluitvorming proberen te beïnvloeden is er één van. Maar er zijn veel organisaties die brieven, petitie's en handtekeningen aan politici aanbieden. Onzinnig? Vechten tegen de bierkaai? ‘Nee’, zegt Bussemaker. ‘Een actie slaat aan als het ergens over gaat en als je die op het juiste moment inzet. Aan de vooravond van een kabinetsbesluit bijvoorbeeld. En het moet bij voorkeur een mooi plaatje opleveren, anders haal je de media er niet mee. De Solexactie sprak tot de verbeelding en was voor mij en de ambtenaren echt een aansporing.’

BETROUWBARE GEGEVENS UIT HET VELD

Maar de Unie KBO heeft meer ijzers in het vuur. ‘Ze weten de weg goed te vinden in Den Haag’, vindt Bussemaker. ‘Voor een organisatie als de Unie KBO is het belangrijk om op tijd de voelhorens uit te zetten. Zorgen dat je in een zo vroeg mogelijk stadium op de hoogte bent van de plannen voor een wetwijziging bijvoorbeeld. Hoe eerder je in zo'n proces je geluid laat horen, hoe meer invloed je kunt uitoefenen.’ Ook bij het ontwerpen van de nieuwe Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) leverde de Unie KBO waardevolle informatie. ‘Ik heb in de Tweede Kamer behoorlijk wat strijd moeten leveren over de manier waarop we deze tegemoetkoming wilden veranderen’, vertelt Bussemaker. ‘De regeling moet rechtvaardig zijn, maar niet te ingewikkeld. Dat is een kwestie van geven en nemen. Bovendien zijn niet alle consequenties van zo'n verandering meteen te meten en te overzien. De Unie KBO staat midden in de samenleving en kan cijfers aanleveren over de gevolgen van een bepaalde wetwijziging. Dat doen ze ook regelmatig. Daar kunnen ambtenaren mee vooruit. De ouderenbond komt met verhalen uit de praktijk waarmee ik mijn ideeën kracht kan bijzetten en anderen kan overtuigen. Bijvoorbeeld van het belang voor kwetsbaren in onze maatschappij. Dat kan het beste als je betrouwbare gegevens en verhalen uit het veld krijgt aangereikt.’

GOEDE CONTACTEN

‘Een ander belangrijk pluspunt is dat de Unie KBO beseft dat je als staatssecretaris een politiek spel speelt waarbij je weet dat je nooit al jouw wensen voor honderd procent verwezenlijkt zult zien. Je moet daarom inzetten op de belangrijkste zaken. Op alles “nee” zeggen is erg gemakkelijk. De Unie KBO is gelukkig geen Rupsje Nootgenoeg.’

Drie jaar zat Bussemaker aan het stuur in Den Haag. Een tijd van veel noeste arbeid en strijd, zoals ze de periode zelf samenvat. ‘De Solexactie was daarom een erg leuke afwisseling. Ook voor de ambtenaren, die zich al jaren inzetten om tot de beste oplossingen te komen – ik ben slechts een voorbijganger. ‘Een goede actie kan een verschil maken want politieke besluitvorming is zeker te beïnvloeden. Mits je de thema's op detailniveau beheerst, constructief meedenkt, op de juiste momenten intervenueert en goede contacten onderhoudt met de ambtenaren, ook informeel. Dat doet de Unie KBO goed.’

JET BUSSEMAKER WAS VANAF 1998 LID VAN DE TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL VOOR DE PVDA. OP 22 FEBRUARI 2007 WERD ZE BENOEMD TOT STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT IN HET VIERDE KABINET-BALKENENDE. DOOR DE VAL VAN HET KABINET IS HAAR OP 23 FEBRUARI 2010 ONTSLAG VERLEEND.

‘De Unie KBO is geen Rupsje Nootgenoeg.’

OPKOMEN VOOR DE BELANGEN VAN SENIOREN

'JE KUNT DE WIND NIET VERANDEREN,
MAAR WEL DE STAND VAN DE ZEILEN..'

A. Karssen

Hoe kun je als senior nog invloed uitoefenen op de politiek? Hoe kun je je stem laten horen als de overheid morrelt aan je pensioen, je toeslagen, je vergoedingen voor medicijnen en zorg? De enige manier is het bundelen van krachten. Solidariteit is diep geworteld bij de KBO en al sinds de oprichting geldt het motto: 'Voor ouderen, door ouderen'.

De Unie KBO komt op voor de belangen van senioren, op alle niveaus, van lokaal, provinciaal en landelijk tot op Europees niveau. We volgen ontwikkelingen in de wetgeving, bijvoorbeeld rond gezondheid, wonen, pensioenen, aow, op de voet, voorzien beleidsmakers van input en kritische kanttekeningen, we hebben goede contacten in Den Haag, en zijn betrokken bij diverse netwerken en samenwerkingsverbanden. Om de stem van ouderen nog sterker te laten horen, is de Unie KBO ook onderdeel van de CSO, de Centrale Samenwerkende Ouderenorganisaties.

SOLEX ACTIE VOOR WIJKZUSTER Woensdag 11 november jl. bestormden de Unie KBO en een twintigtal 'wijkverpleegkundigen' op Sorex het Plein in Den Haag. Daar werden 5500 handtekeningen aangeboden aan staatssecretaris Bussemaker, in de vorm van een kussen als 'steuntje in de rug' voor haar plannen om de wijkzuster terug te brengen, te beginnen in 40 achterstandswijken. Een mooi begin, volgens de Unie KBO, maar nog niet genoeg. De seniorenorganisatie wil de wijkzuster terug in heel het land. (Zie op pagina 14 het interview met Jet Bussemaker)

PETITIE VOOR AANBOUWSELS MANTELZORGERS Om het verlenen van mantelzorg makkelijker te maken, moet op korte termijn een landelijke regeling komen die het bij- en aanbouwen makkelijker maakt. De Unie KBO bood dinsdag 22 september samen met diverse andere organisaties de Tweede Kamer een petitie aan over dit onderwerp.

STEVIGE LOBBY Door herhaaldelijk richting Den Haag te wijzen op de negatieve inkomensconsequenties voor veel leden door invoering van de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten, zijn er uiteindelijk mede door ons toedoen door het kabinet op het laatste moment nog een reeks inkomenscompenserende maatregelen getroffen, waaronder een extra verhoging van de AOW-

PETITIE DONNER TÉGEN VERHOOGING VAN DE AOW- LEEFTIJD

De Unie KBO bood in september 2009 minister Donner een petitie aan tegen verhoging van de AOW-leeftijd van 65 naar 67 jaar. De Unie KBO vindt dat het probleem van de financiering van de AOW allereerst moet worden aangepakt door de arbeidsparticipatie van de leeftijdsgroep 55 - 65 jaar te vergroten. Dit is noodzakelijk omdat veel senioren in deze leeftijdscategorie wel willen werken, maar niet meer aan bod komen op de arbeidsmarkt.

**BETROKKEN BUURT-
BELEID, TEGEN
EENZAAMHEID** Unie KBO,
PCOB, NOOM, NVOG en LOC
hebben de handen ineen gesla-
gen om een plan te ontwikkelen
om de positie van de kwetsbare,
afhankelijke ouderen te verbe-
teren. Dat plan heet 'Betrokken
bij Buurtbeleid'.

toeslag, een verhoging van de ouderenkorting en een korting op de eigen bijdrage AWBZ en Wmo.

En dankzij stevige lobby heeft het kabinet besloten om niet al in 2011 de AOW te schrappen voor mensen met een partner jonger dan 55 jaar. De AOW-partnertoeslag wordt in 2015 helemaal afgeschaft voor alle nieuwe AOW'ers.

VINGER AAN DE POLS BIJ VERANDERINGEN AWBZ De AWBZ verandert. De overheid wil de AWBZ toespitsen op langdurige zorg voor mensen met zwaardere beperkingen. In 2009 zijn de eerste veranderingen doorgevoerd en in de loop van 2009 kregen steeds meer mensen ermee te maken. Unie KBO houdt samen met CSO en andere landelijke cliëntenorganisaties de vinger aan de pols. Wij monitoren in 2009 en 2010 welke gevolgen de veranderingen hebben voor cliënten (Cliëntenmonitor Langdurige Zorg).

KOERS VOOR GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN Hoe kunnen lokale KBO's ervoor zorgen dat ze invloed kunnen uitoefenen op de gemeentelijke politiek? Wat zijn de belangrijkste standpunten als het gaat om senioren? Die standpunten heeft de Unie KBO overzichtelijk in een nota samengebracht voor de lokale KBO-afdelingen.

GELD VERDWIJNT UIT BANKEN Banken dwingen hun rekeninghouders in toenemende mate hun geldzaken online te doen. De Unie KBO luidde de noodklok over de dalende service. Veel ouderen hebben moeite met computers en pinnen niet graag op straat. De Unie KBO vindt dat een bankfiliaal dat geen contant geld meer verstrekt, is als een bakker die geen brood verkoopt.

UNIE KBO: AANDACHT VOOR OUDERE VROUWEN IN VN-RAPPORTAGE In het rapport waarin de Nederlandse regering haar emancipatiebeleid beschrijft voor de VN- commissie CEDAW ontbraken oudere vrouwen helemaal, uitgezonderd een artikel over ouderenmishandeling. De Unie KBO heeft ervoor gezorgd dat er nu in de Schaduwrapportage 'Vrouwenrechten, vooruitgang maar nog veel gaten' enkele teksten over oudere vrouwen staan.

LOUIS FRANKENHUIS, VOORMALIG CEO
OAD GROUP:

'KBO IS EEN COMMUNITY GEWORDEN'

De relatie van Louis Frankenhuis met Unie KBO duurt al meer dan een kwart eeuw voort. 'In mijn tijd bij Kras Stervakanties stelden we al reizen samen voor de KBO's in Brabant en Limburg', herinnert Frankenhuis zich. 'Onze samenwerking is altijd erg vruchtbaar geweest. Niet alleen voor onze organisaties maar ook voor onze doelgroep.'

Het Unie KBO-ledenmagazine Nestor biedt in nauwe samenwerking met OAD aantrekkelijke reizen voor haar leden. 'Zo'n zes op jaarbasis', zegt Frankenhuis. 'De achtdaagse vliegreis naar Noorwegen is één van de grootste successen. Daar boekten afgelopen jaar maar liefst tien groepen op. Met één publicatie verkoop je dus vijfhonderd reizen. Dat is substantieel. Er is een projectgroep met Oad-mensen en Unie KBO'ers, die samen ideeën spuit, waarna ze de reizen ontwikkelt en samenstelt.'

VERGRIJZING EN VERGROENING Reizen zijn aan voortdurende verandering onderhevig. OAD heeft productontwikkeling dan ook hoog in haar vaandel. Reizen voor vijftig plussers moeten voldoen aan de wensen en eisen van de senior

en moeten meebewegen met maatschappelijke ontwikkelingen. 'Je product moet meevergrijzen', zoals Frankenhuis dat noemt. 'Dat is best lastig omdat 'de oudere' niet bestaat. Het gaat om verschillende leeftijdscategorieën met uiteenlopende leefwerelden. Daar moet je op aansluiten. Dat kan bijvoorbeeld door het tempo, de excursies en de maaltijden binnen een reis aan te passen. De samenleving mag dan vergrijzen, ze vergroent ook. GroenLinks wint in de peilingen, het ecotoerisme neemt toe en steeds meer ouderen zetten zich onbezoldigd in om de natuur in zijn oorspronkelijke staat te herstellen. Bovendien willen vijftig plussers tijdens hun vakantie iets nuttigs doen.'

SCHITTERENDE PARADOX 'Verder moet je rekening houden met de individualisering in de samenleving', vindt Frankenhuis. 'Die individualisering uit zich in groepsvorming. Dat is een schitterende paradox. Maar het is zo dat de KBO een soort community is geworden. Net als hyves op internet bijvoorbeeld. Mensen zoeken naar nieuwe groepsvormen. Dankzij hun lidmaatschap van de KBO zijn ze er zeker van dat ze met gelijkgestemden op vakantie gaan. Zo verkleinen ze het risico op een misser aanzienlijk. Ze zijn dan ook best bereid om daarvoor iets meer te betalen. Het gaat om de optimale prijs-kwaliteitsverhouding en die is bij onze reizen uitstekend. Inspelen op individualisering betekent ook dat je keuzes biedt: boeken via een reisbureau, via

de telefoon of internet, het is allemaal mogelijk.' Daarnaast moet je tussen de boeking en de reis nuttige boodschappen verspreiden', zegt Frankenhuis. 'Tips van de reisleider, informatie over het weer op de bestemming, literatuur over het land, de beste schoeiselkeuze, noem maar op.'

REISLUSTIG EN KRITISCH Voor de Unie KBO komt er een grote groep potentiële leden aan. Deze senioren leven langer en zijn langer gezond. Steeds meer ouderen hebben naast het AOW een aanvullend pensioen. Bovendien zijn ze reislustiger dan de vorige generatie. 'Maar ook kritischer', waarschuwt Frankenhuis. 'Dus het is van belang om je producten zoveel mogelijk aan de doelgroep aan te passen en de veranderingsprocessen in de samenleving – ik denk aan trends als digitalisering en duurzaamheid – te volgen en er adequaat op te reageren.'

LOUIS FRANKENHUIS IS GEPOKT EN GEMAZELD IN DE REISBRANCHE. HIJ NAM IN 1983 HET VOORMALIGE FAMILIEBEDRIJF KRAS REIZEN OVER DAT HIJ VIJF JAAR LATER LIET SAMENVLOEIEN MET STERVAKANTIES. FRANKENHUIS VERKOCHT HET BEDRIJF, DAT INMIDDELS KRAS STERVAKANTIES HEETTE, IN 1999 AAN DE EUROPESE REISONDERNEMING TUI. OM DE SAMENSMELTING IN GOEDE BANEN TE LEIDEN NAM HIJ GERUIME TIJD ZITTING IN DE RAAD VAN BESTUUR VAN TUI NEDERLAND N.V. DE AFGELOPEN VIJF JAAR WAS HIJ CEO VAN DE OAD GROUP. THANS RICHT HIJ ZICH OP PAN PARKS, EEN ORGANISATIE DIE EUROPESE NATUURGEBIEDEN WIL BEHOUDEN DOOR MIDDEL VAN KLEINSCHALIGE TOERISTISCHE ACTIVITEITEN.

'Laat je producten
meevergrijzen'

NAAR BUITEN MET DE KBO

'HEEL DIEP VAN BINNEN, KIJKT
MEN GRAAG NAAR BUITEN.'

De Unie KBO was lange tijd meer naar binnen gekeerd. We wilden graag onze eigen koers varen, zonder inmenging van externe partijen. De tijd, marktontwikkelingen, veranderende doelgroepen en de teruglopende subsidie nopen de Unie KBO echter om het stof van zich af te schudden en meer naar buiten te gaan. Daar wachten allerlei partijen die graag met de Unie KBO allianties aangaan, zonder dat dit ten koste hoeft te gaan van onze basiswaarden.

De Unie KBO kent al langere tijd enkele trouwe strategische partners, zoals Oad – die groepsreizen tegen gereduceerd tarief aanbiedt voor onze leden, Zilveren Kruis Achmea – die als eerste in Nederland een zorgpolis speciaal voor 50-plussers ontwikkelde, samen met de Unie KBO, met de Rabobank en Plus. We zijn lid van de koepel voor ouderenorganisaties CSO en werken samen met welzijnsorganisaties, woningcorporaties, enzovoort.

INTERESSANTE DOELGROEP De verschillen tussen senioren zijn groot. Lang niet alle 50-plussers hebben het 'Zwitserslevengevoel', maar als groep zijn de senioren van nu wel een steeds interessantere doelgroep voor marketeers. Het totale vermogen van 50-plussers is 867,2 miljard. Dat is gemiddeld per huishouden 242.000, tegenover €94.000 bij 50-minners. Het wekt dan ook geen verbazing dat het bedrijfsleven erg geïnteresseerd is de Unie KBO, die toegang heeft tot een uniek ledenbestand van 327.000 leden.

GEZOND OUD De Unie KBO gaat ook steeds vaker samenwerkingsverbanden rond grote projecten aan en vervult daar vaak de rol van voortrekker. Zeker als het gaat om gezondheid en vitaliteit. Zo is het voorlichtingsproject 'Gezond ouder worden en blijven' een initiatief van de Unie KBO. Het doel is de (betrouwbare) gezondheidskennis van senioren te vergroten. Aan de hand van thema's, zoals Beter slapen, Goed zien en Meer bewegen krijgen senioren op onderzoek gebaseerde informatie over hun gezondheid zodat ze risico's op tijd kunnen signaleren en zich bewust worden van een gezonde leefstijl. In het kader van het project worden brochures samengesteld en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd. Samenwerkingspartners zijn PCOB, NOOM, NVOG en LOC.

DE UNIE KBO ZET DEZE AANDACHT OM IN KORTINGEN EN VOORDELEN VOOR HAAR LEDEN, BIJVOORBEELD OP REIZEN, TELEFONIE, VERZEKERINGEN, UITSTAPJES EN PRODUCTEN. DAT GEBEURT VIA HET LEDENVOORDEEL-CONCEPT GENOEMD 15-PLUS. RUIM 55.000 LEDEN GEBRUIKEN IN 2009 ÉÉN OF MEERDERE KORTINGEN VIA 15-PLUS. ER IS OOK EEN EIGEN WEBSITE – 15-PLUS.NL – EN EEN EIGEN LOTERIJ: DE SUPPORT ACTIE 15-PLUS LOTERIJ.

DE 15-PLUS BV IS VOOR 100% ONDERDEEL VAN DE UNIE KBO.

HERMAN VAN GULIK VAN KBO KAATSHEUVEL:

VEEL VOORDEEL DANKZIJ KBO-WINKELKORTINGPASJE

Opnieuw het wiel uitvinden? Dat moeten de plaatselijke KBO-afdelingen zien te voorkomen. Door van elkaar te leren, kunnen we de organisatie professionaliseren. Het kortingspasje van de KBO's van Kaatsheuvel, Waspik, Sprang-Capelle en Waalwijk is een succesvol initiatief dat gemakkelijk over heel het land kan worden uitgerold. Herman van Gulik, bestuurslid van de KBO Kaatsheuvel: 'Wie lid wordt van een van bovengenoemde vier KBO-afdelingen kan er gratis een pasje bij krijgen waarmee je bij veel winkeliers in de regio korting krijgt.'

Van Gulik legt uit hoe het systeem is ontstaan: 'Toen de gemeentes Waalwijk, Waspik en Sprang-Capelle werden samengevoegd, besloten ook de ouderbonden eens met elkaar om de tafel te gaan. Piet Nieuwenhuijzen van de Protestants Christelijke Ouderen Bond van Sprang-Capelle kwam met het idee om samen met de KBO's van Sprang-Capelle, Waalwijk en Waspik een kortingskaart te ontwikkelen voor leden van ouderbonden. Toen we daar lucht van kregen zijn we meteen aangehaakt. We mochten meedoen op voorwaarde dat we 35 Kaatsheuvelse winkeliers tot deelname konden overhalen.'

OVERTUIGEN 'Hoe je dat aanpakt? Simpel', aldus Van Gulik. 'Je gaat langs de winkels in het dorp en overtuigt ze ervan dat het extra omzet voor ze betekent als je korting verleent aan KBO-leden.' In Kaatsheuvel hebben nu zevenhonderd van de ruim negenhonderd leden een winkelkortingspasje. In de hele regio circuleren zo'n 3.500 pasjes. 'Cijfers tonen aan dat de winkeliers, mede door onze kortingspasjes, dertig tot veertig procent meer omzet genereren. Er is zelfs een winkelier die zoveel klandizie kreeg dat ze moest kiezen: óf uitbreiden en meer personeel aannemen óf stoppen met het pasjessysteem. Ze koos noodgedwongen voor het laatste.'

BREED WINKELIERSAANBOD Het pasje is persoonsgebonden en zowel gebruikers als winkeliers kunnen elk jaar besluiten met de actie te stoppen. Vrijwel niemand doet dat. Het deelnemende winkeliersaanbod loopt sterk uiteen. Van kapper tot fitnesscentrum en van keukengigant tot tuincentrum. De kortingen variëren ook. Soms is de reductie vijf procent, soms tien, maar twintig procent komt ook voor. Alle kortingen staan in een speciaal overzicht dat ieder lid jaarlijks ontvangt. 'Als je een tv van achthonderd euro koopt of een laminaatvloer van tweeduizend euro, dan loopt je voordeel behoorlijk op. Het lidmaatschap kost 21 euro per jaar, daar zit het eenmalig verstrekken van de pas bij in. Voor een verlenging van de pas rekenen we twee euro. Veel pasbezitters halen het lidmaatschap er door de pasjesactie dubbel en dwars uit.'

VERBETERINGEN Ondanks het grote succes is het systeem voor verbeteringen vatbaar, vindt Van Gulik. 'Even een eenvoudig rekensommetje: stel dat iedere pasbezitter elk jaar honderd euro uitgeeft, waarbij hij zijn pas gebruikt. Dan betekent dat voor alle deelnemende winkeliers drieënhalf ton extra omzet. We vinden dat daarvan wel wat terug in onze kas mag vloeien. Verder is er een aantal horecaondernemers dat de korting alleen op bepaalde tijdstippen verleent. Zo willen ze alleen senioren ontvangen in hun onrendabele uren. Daar ben ik niet gelukkig mee. Om die zaken in een contract goed te regelen, zoeken we wat juridische en marketing-assistentie.'

'Het lidmaatschap haal je er dubbel en dwars uit'

HERMAN VAN GULIK (65) IS VIJF JAAR BESTUURSLID VAN DE KBO KAATSHEUVEL. 'IK ZAT NET VAN MIJN EERSTE PENSOENDAG TE GENIETEN, TOEN ZE ME DAARVOOR VROEGEN. IN EEN DORP GAAN NIEUWTJES ALS EEN LOPEND VUURTJE.' IN VIJF JAAR TIJD GROEIDE HET LEDENAANTAL VAN DE KBO KAATSHEUVEL VAN 450 NAAR RUIM 900. VOORDAT HIJ MET PENSOEN GING, WAS VAN GULIK MANAGER VAN HET DISTRIBUTIECENTRUM VAN ALBERT HEIJN IN TILBURG.

WE ZIJN ER VOOR ELKAAR

'IK VOEL DAT KLEINIGHEDEN SAMEN DE SOM
VAN HET LEVEN UITMAKEN.' (charles dickens)

De Unie KBO biedt service en ondersteuning aan de leden, aan de provinciale KBO's en aan de lokale afdelingen. Leden die vragen hebben over bijvoorbeeld de veranderde wetgeving, financiën, verzekeringen, zorg, welzijn, vervoer, wonen, het kortingsconcept 15-Plus of het ledenblad Nestor kunnen bellen naar de Servicetelefoon of de Juristentelefoon. Deze worden bemand door tientallen vrijwilligers die jaarlijks duizenden telefoontjes, brieven en mails van leden beantwoorden.

De Unie KBO heeft ook de rol om de 'best practices' te verzamelen en uit te wisselen. We zetten cursussen, projecten, stappenplannen, en handboeken op waar de verschillende provincies en afdelingen makkelijk mee aan de slag kunnen. Enkele voorbeelden hiervan:

ZOMERSCHOLEN Uit een uitgebreide evaluatie begin 2009 bleek dat veel afdelingen en provinciale bonden enthousiast waren om een zomerschool op te zetten. Op een zomerschool krijgen 55-plussers in de 'saaiere' zomertijd kennis en ideeën aangereikt rond kunst, cultuur, bewegen en maatschappelijke participatie, in een sfeer van ontspanning en ontmoeting. Het is de bedoeling dat een zomerschool voor senioren een opstap wordt voor deelname aan cursussen of een nieuwe hobby. De Unie KBO heeft de afdelingen en provinciale bonden ondersteund met een praktisch plan, waarin stap voor stap staat beschreven hoe je een zomerschool kunt opzetten. Er zijn ook op drie plekken in het land studiebijeenkomsten gehouden over het organiseren van een zomerschool. Inmiddels worden er op diverse plekken in het land, al dan niet samen met andere organisaties, zomerscholen opgezet.

U VRAAGT, WIJ BIEDEN Vanaf 2004 tot en met 2009 zijn 45 verschillende afdelingen met begeleiding van de Unie KBO aan de slag gegaan met vraaggericht werken. In 2009 heeft een aantal afdelingen de onderzoeksresultaten en rapportages aan elkaar gepresenteerd. Afdelingen die een ledenonderzoek hebben gedaan zijn zeer enthousiast over het resultaat. Ze hebben meer zicht op de wensen, krijgen meer leden voor activiteiten en vrijwilligers voor de begeleiding. Deze succesvolle werkwijze en alle opgedane ervaringen wilden we graag borgen.

**SENIOREN
BESCHIKKEN OVER
EEN SCHAT AAN
LEVENSERVARING,
KENNIS EN KUNDE,
DIE ZIJ GRAAG
DOORGEVEN
AAN ANDEREN.
BOVENDIEN HEBBEN
ZIJ DE BESCHIKKING
OVER EEN ANDER
KOSTBAAR GOED:
TIJD**

‘ZIN IN MEE BLIJVEN DOEN’ De inzet van senioren is van groot belang voor onze vergrijzende samenleving. Maar hebben senioren nog wel zin om ‘mee te blijven doen?’ Ook de jongere generaties? Deze vragen waren de insteek voor de enquête en het symposium ‘Zin in mee blijven doen’ die de Unie KBO in september 2009 organiseerde. Een van de belangrijkste conclusies uit de enquête is dat KBO-leden graag zinvol bezig blijven en van betekenis zijn, dat het percentage KBO’ers dat zich vrijwillig inzet heel hoog is en dat deze vrijwilligers redelijk tot goed gezond en gelukkig zijn. ‘Zin in mee blijven doen’ is een onderwerp wat op de agenda van de KBO moet blijven staan. Niet alleen vanwege het verlangen van senioren om ‘zinvol ouder te worden’ maar ook omdat senioren eenvoudig veel waarde hebben voor de samenleving.

HOU MENSEN BETROKKEN Bij de Unie KBO vinden we het belangrijk dat mensen mee kunnen blijven doen. Hoe oud en kwetsbaar mensen ook worden, ze hebben altijd waarde – voor zichzelf en voor anderen. Ze hebben tijd en aandacht voor anderen. Ze hebben levenservaring en levenswijsheid. In het licht van het naderende einde ontwikkelen ze relativeringsvermogen. Hun deskundigheid gaat niet verloren met hun pensioen. Ook hun talenten nemen ze mee. Voor de samenleving is het zonde als dit alles verloren laten gaat.

In de projecten ‘de Kanteling Wmo’ en ‘Betrokken bij Buurtbeleid’ stimuleren we dat ouderen kunnen blijven meedoen. In de Kanteling van de Wmo staat centraal dat als mensen iets niet meer kunnen omdat ze beperkingen hebben, de gemeente de plicht heeft om te zorgen dat ze dat wel weer kunnen. Dus niet de beperking, maar participatie staat centraal. De Unie KBO is samen met andere ouderenorganisaties en de CG-raad (Chronisch zieken en gehandicapten) het project ‘de Kanteling’ begonnen, waarin we onze kaderleden informatie geven, en trainen om hun werk te doen. In ‘Betrokken bij Buurtbeleid’ doen we hetzelfde op een andere manier. Daarin onderzoeken we met lokale kaderleden wat op lokaal niveau knelpunten zijn voor kwetsbare ouderen. We stimuleren hen om (samen met de gemeente, en andere verenigingen en organisaties) activiteiten te ontwikkelen om deze groep kwetsbare ouderen er weer bij te betrekken. Mogelijkheden zijn er genoeg: een vrijwilligerstaxicentrale, een klussendienst, een wijkwinkel-informatiepunt.

SOLIDARITEITSFONDS UNIE KBO Het Solidariteitsfonds is het fonds van de hele KBO: besturen en leden. Het Solidariteitsfonds bevordert de solidariteit tussen ouderen in Nederland en ontwikkelingslanden en steunt eenmalig kleinschalige projecten die de rechten, leefomstandigheden en positie van ouderen in die landen verbeteren. Samen zorgen wij ervoor dat solidariteit gestalte krijgt in woord en daad.

In 2009 zijn er 39 aanvragen binnengekomen, er is een bedrag van € 25.158,- overgemaakt aan projecten, en in totaal is er aan giften € 40.435,43 binnengekomen (een legaat en overige bijdragen). Een van de succesvol verlopen projecten van 2009 is de opvangplaats voor ouderen in de streek Ayaviri in Peru. Het Solidariteitsfonds heeft het project ondersteund met 2.000 euro voor de verbouw van een huis voor de opvang van 50 ouderen die in extreme armoede verkeren in het bisdom van Ayaviri, in de hooglanden van Peru. Ze zullen verzorgd gaan worden door zusters. Het gaat zowel om geestelijke- als lichamelijke verzorging van ouderen, die door hun kinderen verlaten zijn.

2000 EURO

Het Solidariteitsfonds heeft dit project met € 2000,- ondersteund. Een leegstaand gebouw is verbouwd en aangepast om het bewoonbaar te maken: vernieuwing elektriciteitsnet, installeren wc's en afvoer, 3 slaapkamers en een keuken. Er is plaats voor 40 ouderen (wachtlister 100). Zowel bij de aanvraag als het evaluatieverslag zat veel beeldmateriaal waaruit blijkt dat het geld goed besteed is.

DANK JE WEL VOOR JULLIE VRIJWILLIGE EN ENTHOUSIASTE INZET BIJ DE **SERVICETELEFOON**: MEVROUW DE KRUIJFF, DE KORT, MORSSINK, DE HEER KERKHOVEN, MEVROUW LIGTVOET, VAN DER MAAT, VAN CADSAND, VAN DER LEEGTE-DECKERS, WIELAND, VAN HOOFF EN KESTER-MEIJER, BIJ DE **JURISTEN-TELEFOON**: DE HEER ELBERS, K. KRUF, VEKEMANS, MEVROUW HANEGRAAF-FERINGA, VERDEGAAL, DE HEER P. KRUF, DIRKSEN, SCHRAM EN SWINKELS, **EN AL DIE ANDERE RUIM 60.000 VRIJWILLIGERS DIE ZICH ZO INZETTEN VOOR DE KBO.**

ECONOMISCH BELEIDSADVISEUR MAARTEN HENDRIKS:

'WIJ VULLEN DE BELASTING-AANGIFTE IN BIJ DE MENSEN THUIS'

De Belastingsservice is een bekende en zeer succesvolle dienst die de KBO haar leden aanbiedt. Bij de start van het initiatief in 2001 waren er vierhonderd vrijwilligers die voor achtduizend mensen hun belastingformulieren invulden. In 2009 waren er 2.300 invullers, 112.000 klanten en twaalf provinciale steunpunten. Voor 2010 staan er zelfs 2.500 invullers klaar. 'De Belastingsservice heeft ook belangrijke neveneffecten', vertelt projectleider Maarten Hendriks. 'Door onze thuisdienst halen we mensen uit hun isolement en zien we ook welke uitwerking overheidsmaatregelen hebben op de meest kwetsbare groepen in onze samenleving.'

Maarten Hendriks is projectleider van de Belastingsservice Ouderenbonden. Hij zorgt ervoor dat de invuldienst in het hele land op rolletjes loopt. 'Het is belangrijk dat we elk jaar voldoende nieuwe belastinginvullers werven en dat iedere invuller een gedegen cursus krijgt waarin alle fiscale wijzigingen en nieuwe regelingen worden doorgenomen. Wanneer de leden zich aanmelden en ze binnen de doelgroep vallen, komt er een belastinginvuller bij hen op bezoek om de

aangifte in te vullen. Dat we bij de mensen thuis komen, is een ijzersterk punt, vindt Hendriks. 'Hiermee bereik je een groep die anders wellicht geen gebruik had gemaakt van fiscale aftrekmogelijkheden.'

FORSE AANSLAG Ad de Kruijff vulde negen jaar lang met plezier aangiftes voor KBO-leden in. Dit jaar doet hij dat met gemengde gevoelens. 'De afgelopen negen jaar kreeg het overgrote deel van de senioren namelijk geld terug, nu moet negentig procent van hen bijbetalen.' De belangrijkste boosdoener is de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten die 1 januari 2009 is ingevoerd. Daardoor is een aantal fiscale aftrekposten in de sfeer van de buitengewone uitgaven komen te vervallen. 'Ook de ouderdomsaftrek van ruim 800 euro en de premies van aanvullende ziektekostenverzekeringen zijn afgeschaft', vertelt De Kruijff. 'Door het ontbreken van aftrekposten komen velen op een hoger belastbaar inkomen uit. Dat betekent weer minder recht op huur- en zorgtoeslag. Ik heb berekeningen gemaakt waaruit blijkt dat ouderen er soms meer dan honderd euro per maand op achteruit gaan. Dat is een forse aanslag op hun koopkracht.'

NEGATIEVE EFFECTEN BESTRIJDEN

'Onze invullers bezorgen ons dus waardevolle informatie uit eerste hand over effecten van een nieuwe wet', zegt Hendriks. 'Door onze contac-

ten met de verantwoordelijke ministeries van Financiën, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Welzijn, Volksgezondheid en Sport, kunnen we de negatieve effecten van wetswijzigingen voor een deel bestrijden. We schaken op diverse tafels en benutten uiteenlopende kanalen om onze geluiden in de Residentie te laten horen. Soms vragen ambtenaren of Kamerleden ons bijna letterlijk om Kamervragen op te stellen. Het afgelopen jaar is het ons bijvoorbeeld gelukt om de aanslaggrens inkomstenbelasting te verhogen van 43 naar 50 euro. Hiermee zijn vooral negatieve fiscale inkomensgevolgen voor alleenstaande AOW'ers voorkomen. Daarnaast hebben we kunnen regelen dat de eigen bijdragen voor AWBZ of Wmo-hulp, die betrekking hadden op 2008, maar pas in 2009 worden betaald, toch nog opgevoerd mochten worden. Het is een pakket aan maatregelen waardoor de kwetsbare groep enigszins wordt ontzien.'

BELASTINGINVULLER AD DE KRUIJFF

MAARTEN HENDRIKS IS SINDS 2006 ECONOMISCH BELEIDSADVISEUR BIJ UNIE KBO EN PROJECTLEIDER BELASTINGSSERVICE OUDERENBONDEN. AD DE KRUIJFF IS AL TIEN JAAR LANG VRIJWILLIG BELASTINGAANGIFTENINVULLER VOOR KBO-LEDEN. TIJDENS DE HUISBEZOEKEN STELT HIJ SENIOREN GERUST EN GEEFT HIJ TIPS HOE ZE HUN ADMINISTRATIE HET BESTE KUNNEN ORDENEN.

'Waardevolle informatie uit eerste hand'

RESULTATEN

2009 IN VOGELVLUCHT

LEDENSERVICE

ONTWIKKELING EN ONDERZOEK LEDENSERVICE

Ledenonderzoek: 1 grootschalig onderzoek (o.a. onder 5.000 leden en 1.600 niet-leden) in kader 'strategische marketing visie'. 4 kleinschalige onderzoeken verricht. *Werkgroep ledenservice:* de aanbevelingen uit de werkgroep zijn input toekomstig plan ledenservice in 2010.

LANDELIJKE LEDENSERVICE

Servicetelefoon en Juristentelefoon: 5418 hulp- en adviesvragen afgehandeld via mail en telefoon.

ONDERSTEUNING PROVINCIALE EN LOKALE LEDENSERVICE

Kennisdatabank: vragen/antwoorden-overzicht ontsloten via www.uniekbo.nl.

Belastingsservice: 100.000 ingevulde belastingformulieren. *Vrijwillige ouderadvisering:* opleidingen verzorgd, 3 nieuwsbrieven uitgebracht, kwartiermakersdag georganiseerd.

KORTINGSCONCEPT

15-Plus: 60 voordeelaanbiedingen, introductie vitaliteitsreizen, opzet eigen database, verbetering website, verbetering front- en backoffice en opzet klachtenprocedure. *Collectieve ziektekostenverzekering ZKA:* nieuwe ziektekostenpolis aangeboden aan leden *Rijbewijskeuringen:* gegevens up-to-date en beschikbaar voor leden

INFORMATIE/COMMUNICATIE LEDEN

Nestor: 10 Nestors gerealiseerd. Positieve inhoudelijk en visuele verandering ingezet vanaf mei. Opzet advertentiebeleid, klachtenprocedure en strategisch plan Nestor.

Wegwijzer: 17 Wegwijzers gerealiseerd

Website: vernieuwde website (2008) verder uitgebreid met content (poll). Verdere aanscherping website voorbereid voor livegang begin 2010.

50PlusBeurs: in samenwerking met partners Vitaliteitsplein gerealiseerd inclusief opening van gehele 50PlusBeurs. 3.000 leden genoten van exclusief KBO-concert.

Ondersteuning ledenwerving: stappenplan uitgewerkt ter ondersteuning ledenwerving op lokaal niveau. Begin 2010 ontsluiting stappenplan op extranet.

Communicatieplan: uitgesteld vanwege het project 'strategische marketing visie'.

Ledenregistratie: projectgroep Ledenregistratie KBO van start gegaan.

Extra: Seniorengames: KBO zichtbaar aanwezig tijdens Seniorengames in Zeeland.

Extra: Project websites bonden: websites van 9 afzonderlijke bonden in lijn gebracht met elkaar.

Extra: Pers en publiciteit: 120 keer (schatting) landelijk in het nieuws gekomen. Media die aandacht besteedt aan diverse standpunten. Grotere zichtbaarheid in tweede helft 2009.

BELANGENBEHARTIGING EN DIENSTVERLENING

KOOPKRACHT EN PENSIOENEN Veel geageerd tegen de gevolgen van de crisis: voor pensioenen, verhoging van AOW-leeftijd, AOW-partnertoeslag, medezeggenschap van gepensioneerden bij pensioenfondsen en koopkracht. Het gedeeltelijk afschaffen van AOW-partnertoeslag in 2011 laat kabinet varen. De verhoging van de AOW-leeftijd heeft landelijk veel pers gegenereerd.

GEZONDHEID EN ZORG Zichtbaarheid op nationale gezondheidsbeurs. Aandacht in pers voor bezuinigingen in de zorg, de AWBZ en de zorgverzekeringen. Succesvol actie gevoerd op het Binnenhof: 'Ruim baan voor de wijkverpleegkundige'.

MAATSCHAPPELIJKE PARTICIPATIE Het deelproject 'Kanteling in de Wmo' uitgevoerd. Aandacht voor AWBZ en Wmo algemeen.

PREVENTIE EN GEZONDE LEEFSTIJL Project 'Slapen kun je leren' opgepakt als onderdeel PGO-project 'Gezond Ouder worden en blijven'. Verder aandacht voor 'Met de KBO op kop', waarin wandelen en fietsen centraal stond en 'Design for all' voor een veilige omgeving thuis.

MOBILITEIT De belangenbehartiging was vooral gericht op invoering en voorlichting OV-chipkaart.

WONEN Belangenbehartiging gericht op het woonkeurmerk, veiligheid in huis, ruimte en mantelzorgwoningen. Middels deze onderwerpen is de (Unie) KBO op landelijk, provinciaal en regionaal niveau regelmatig in de media geweest, bijvoorbeeld met betrekking tot petitie mantelzorgwoningen. Internationale project Happy Ageing is opgestart.

IDENTITEIT EN ZINGEVING Project 'Wijze raad is goud waard' is tweede fase ingegaan. Ook projecten 'Spiritualiteit en het zoeken niet moe', 'Netwerk ouderen en levensvragen', 'Waardevolle zorg', 'Meer dan een lichaam' en het symposium 'Zin in mee blijven doen' zijn gerealiseerd.

DIVERSITEIT 'De KBO kiest kleur door multiculturele ontmoeting' niet uitgevoerd wegens gebrek aan belangstelling.

PARTICIPATIE, VERANDEREN EN LEREN De aandacht voor educatie en kaderbeleid gericht op activiteiten en projecten zoals de landelijke dag Ledeninitiatief, de zomerschool, intervisie voor beroepskrachten en bijeenkomsten voor portefeuillehouders. Project 'vraaggericht werken' gerealiseerd.

DIENSTVERLENING PROVINCIALE KBO'S De dienstverlening, het relatiebeheer en het maatwerk voor de provinciale KBO's is in 2009 verder vormgegeven en versterkt met positieve waardering. Er is ook ingezet op ondersteuning bij ledenwerving, PR en imagoverbetering. Handreiking Gemeenteraadsverkiezingen 2010 en standpuntennota gerealiseerd.

SOLIDARITEITSFONDS Fonds is ingezet voor de ondersteuning van activiteiten ten behoeve van ouderen in zuid en oost Europa.

AANVRAGEN PGO-SUBSIDIE Gehonoreerd zijn 'Meer dan vergeten; dementie bij oudere migranten', 'Betrokken bij buurtbeleid' en 'Gezond Ouder worden en blijven'. Afgewezen zijn 'Vrijwillige Ouderadvisering', 'Mijn idee', 'Vijftig kwadraat, ouderen en techniek' en '50+ werkt'.

BESTUUR

ALGEMEEN BESTUUR

MEVROUW H.P.G.M. HOUBEN-SIPMAN

VOORZITTER

DE HEER C.J. W. HAANS

PENNINGMEESTER TOT 22-06-2009

DE HEER F.A. COLON

PENNINGMEESTER VANAF 10-12-2009

MEVROUW M.C. GREWELDINGER-BEUDEKER

SECRETARIS

MEVROUW M.W.H. PETERS-SIPS

VOORZITTER KBO-BRABANT

DE HEER L.S.J. BUIS

2^E ALGEMEEN BESTUURSLID KBO BRABANT

DE HEER P.C. HAMELINCK

VOORZITTER KBO ZEELAND

DE HEER H.J. TEN BROEKE

VOORZITTER KBO DRENTHÉ

MEVROUW G.J.M. KEMPEN-VAN DOMMELEN

VOORZITTER KBO GELDERLAND

INTERIM PENNINGMEESTER

VAN 22-06-2009 T/M 09-12-2009

MEVROUW B. MULDER-VEENEMA

VOORZITTER KBO ZUID-HOLLAND

DE HEER J.A. KLEIN SWORMINK

VOORZITTER KBO FLEVOLAND

DE HEER R.H.M. THIESEN

VOORZITTER KBO LIMBURG

DE HEER A.W.P. VAN DEN BERG

VOORZITTER KBO OVERIJSEL

MEVROUW M.B.A. BRANDSMA-YDEMA

VOORZITTER KBO FRIESLAND

DE HEER J.A. LEEGWATER

VOORZITTER KBO GRONINGEN

DE HEER J.T.J.M. VAN DER LINDEN

VOORZITTER KBO UTRECHT VANAF 18-11-2009

DE HEER H. KOCKEN

VOORZITTER KBO UTRECHT TOT 18-11-2009

DE HEER H.J. DE NIJS

VOORZITTER KBO NOORD-HOLLAND TOT 19-11-2009

MEVROUW N.W. VAN OERLE-VAN DER HORST

VOORZITTER KBO NOORD-HOLLAND VANAF 19-11-2009

DE HEER J.J.A.H. KLEIN BRETELER

LID VANAF 16-04-2009

MEVROUW A.A.M. WILLEMSE-

VAN DER PLOEG

BUITENGEWOON BESTUURSLID

DE HEER S.TH. VAN BIJSTERVELD

ERE-VOORZITTER

DE HEER A. VERWEIJ

GEESTELIJK ADVISEUR

DAGELIJKS BESTUUR

MEVROUW H.P.G.M. HOUBEN-SIPMAN

VOORZITTER

DE HEER C.J. W. HAANS

PENNINGMEESTER TOT 22-06-2009

MEVROUW G.J.M. KEMPEN-VAN DOMMELEN

LID EN INTERIM PENNINGMEESTER

VAN 22-06-2009 T/M 09-12-2009

DE HEER F.A. COLON

PENNINGMEESTER VANAF 10-12-2009

MEVROUW M.C. GREWELDINGER-BEUDEKER

SECRETARIS

DE HEER R.H.M. THIESEN

VICE-VOORZITTER

DE HEER J.J.A.H. KLEIN BRETELER

LID VANAF 16-04-2009

STICHTING ADMINISTRATIEKANTOOR

DE HEER F. COLON

VOORZITTER

DE HEER J.J.TH.A. ELBERS

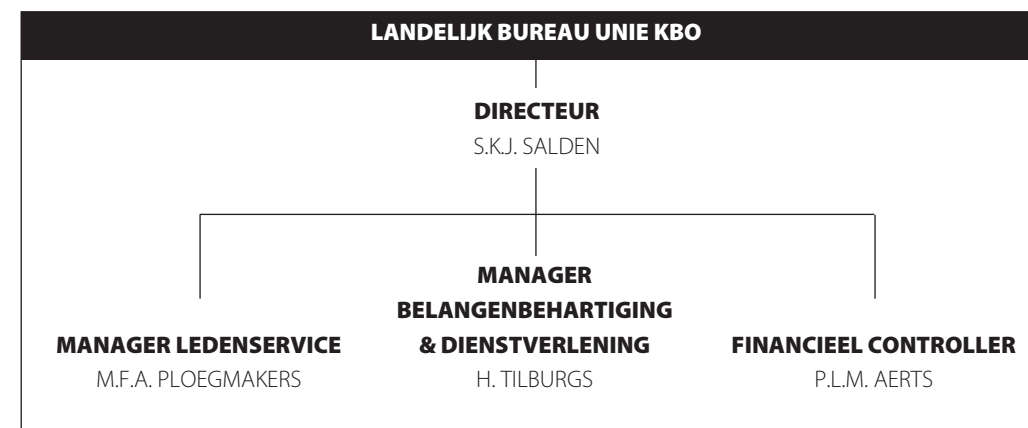
BESTUURSLID

DE HEER B.A. TENHAG

BESTUURSLID

DE HEER C.A.V. VAN TIGGELEN

BESTUURSLID

UNIEADVIES- COMMISSIES

UNIE-ADVIESCOMMISSIE SOCIAAL-ECONOMISCHE ZAKEN

De heer	J.	Beugelsdijk	Voorzitter
De heer	K.	Kruf	
De heer	L.P.H.	Rongen	
Mevrouw	M.J.	de Sutter-Besters	
De heer	W.F.M.	Jansen	
De heer	H.	Tilburgs	Ambtelijk Secretaris
De heer	M.	Hendriks	

UNIE-ADVIESCOMMISSIE GEZONDHEID & ZORG

Mevrouw	M.C.	Greweldinger-Beudeker	Voorzitter
De heer	C.M.J.	Lambermont	
De heer	N.	van den Bergh	
De heer	R.	Mannak	
Mevrouw	M.L.I.E.	Ausems-van Herten	
De heer	B.J.	Moussault	tot 2 juni 2009
Mevrouw	L.	Huijts	Ambtelijk secretaris
Mevrouw	E.M.	Willemsen	Ambtelijk secretaris

UNIE-ADVIESCOMMISSIE IDENTITEIT & ZINGEVING

De heer	W.H.	Timmers	voorzitter
Dr.	Th.J.M.	Moorman ofm	
Mevrouw	M.	Wasser-Westerman	
De heer	L.C.M.	Vijverberg	
Mevrouw	C.H.	Sturkenboom-de Git	
Mevrouw	A.	van Balkom-Vossen	Ambtelijk secretaris

UNIE-ADVIESCOMMISSIE VOLWASSENEDUCATIE & KADERBELEID

De heer	D.	Aantjes	
Mevrouw	C.A.L.P.	Lijmbach-Bril	
De heer	J.W.	Feijen	
Mevrouw	G.A.C.	Reuling-de Weert	
Mevrouw	B.	Cantineau	
De heer	B.C.J.	Kockx	voorzitter
Mevrouw	J.	Aldenhoven	Ambtelijk secretaris per 1-7-2009
Mevrouw	J.	van den Hoek	Ambtelijk secretaris

UNIE-ADVIESCOMMISSIE WONEN & MOBILITEIT

Mevrouw	S.	van Waveren-van Voorst	
Mevrouw drs.	M.G.F.	Dierick-van de Ven	
De heer	H.W.G.J.	Dirkx	Voorzitter vanaf 1-7-2009
Mevrouw	P.	Verschoor-van der Poel	
De heer	J.	Brinkers	Ambtelijk Secretaris

LEDENAANTALLEN

JAAR	AANTAL LEDEN	GROEI PER PERIODE
2006	308.438	26.114
2007	314.855	6.417
2008	321.763	6.922
2009	327.104	5.341

COLOFON

TEKST EN REDACTIE

UNIE KBO; INGRID NIES EN MARCEL PLOEGMAKERS
DE NIEUWE LIJN, ROTTERDAM

FOTOGRAFIE

MARC BOLSIUS, EDUARD ERNST, YASMIN HARGREAVES,
JANNEKE VAN HOEK, ARJEN JAN STADA

ILLUSTRATIE

RON BEUMER

DRUKWERK

DRUKKERIJ BIBLOVANGERWEN, 'S-HERTOGENBOSCH

CONCEPT EN VORMGEVING

ORANJE BOVEN BV, 'S-HERTOGENBOSCH